

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022 - 2038

Redakcija 2.0

Pasūtītājs:



Valmieras novada pašvaldība

Reģistrācijas Nr. 90000043403

Lāčplēša iela 2, Valmiera, Valmieras novads, LV- 4201

Izstrādātājs:



SIA "Grupa93"

Reģistrācijas Nr. 50103129191

Krišjāņa Barona iela 3-4, Rīga, LV-1050

info@g93.lv

www.g93.lv

Valmiera, 2022

Saturs

IEVADS	3
1 VALMIERAS NOVADS SKAITĻOS UN FAKTOS	4
2 STRATĒGIJAS TIESISKAIS UN PLĀNOŠANAS IETVARŠ	8
3 STRATĒGISKĀ DAĻA	12
3.1 Stratēģiskais mērķis	12
3.2 Vīzija	12
3.3 Ilgtermiņa prioritātes	13
3.4 Ekonomiskā specializācija	16
4 Telpiskās attīstības perspektīva	18
4.1 Telpiskās attīstības funkcionālās telpas un elementi	18
4.2 Apdzīvojuma struktūra un novada centri	21
4.3 Dabas teritoriju telpiskā struktūra	25
4.4 Transporta struktūra un inženiertehniskā infrastruktūra	27
4.5 Prioritāri attīstāmās teritorijas	32
4.6 Kopējo interešu teritorijas	34
5 IEVIEŠANA UN UZRAUDZĪBA	35

IEVADS

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. gadam (turpmāk – Stratēģija) ir Valmieras novada pašvaldības hierarhiski augstākais teritorijas attīstības plānošanas dokuments un nosaka pašvaldības ilgtermiņa stratēģisko mērķi, ilgtermiņa prioritātes, sasniedzamos rezultātus un telpisko perspektīvu. Stratēģijai ir pakārtota Valmieras novada attīstības programma 2022 - 2028.gadam, Valmieras novada teritorijas plānojums, tematiskie plānojumi, lokālplānojumi un detālplānojumi.

Stratēģijas izstrādē būtiska loma aizvien saglabājas nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentos ietvertajiem uzstādījumiem, tas ir, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam (turpmāk – Latvijas 2030) noteiktajam: “Nacionālas nozīmes attīstības centri ir lielākās pilsētas, kurās ir attīstīta rūpniecība, transports, sabiedriskie pakalpojumi un sociālā infrastruktūra. Nacionālas nozīmes attīstības centra statuss ir Daugavpilij, Jelgavai, Jēkabpilij, Liepājai, Rēzeknei, **Valmierai**, Ventspilij un Jūrmalai. Šīm pilsētām ir jāprofilējas par ekonomiskās izaugsmes un zināšanu radīšanas centriem, ekonomiskās attīstības dzinējspēkiem. Tām sadarbojoties un mijiedarbojoties ar tuvākajām pilsētām un lauku teritorijām, tiks veidota izaugsmei nepieciešamā kritiskā masa, kā arī mazināts atsevišķu teritoriju nomales efekts.”[321], kā arī “Vidzemes attīstības centru funkcionālā tīkla galvenie balsti ir **Valmiera kā izglītības, ražošanas un inovāciju centrs** un Cēsis kā kultūras un tūrisma centrs. Tās sadarbībā ar Valku, Limbažiem, Madonu, Smiltēni, Alūksni, Gulbeni un Balviem veidos reģiona izaugsmei nepieciešamo kritisko masu, vienlaikus stiprinot Vidzemes reģiona pievilcīgumu un konkurētspēju. Attīstības centru savstarpējā sadarbība un papildinātība, zināšanu un pieredzes apmaiņa sekmēs reģiona inovatīvas uzņēmējdarbības attīstību, kā arī stiprinās pārrobežu sadarbību ar Igauniju ...¹.”[344].

2021.gada 1. jūlijā stājās spēkā administratīvi teritoriālā reforma, kas iedzīvotājiem un valstij kopumā sniedz būtiskus ieguvumus un nodrošina līdzsvarotāku reģionālo attīstību. Valmieras pilsētas pašvaldība reformas ietvaros tika definēta kā valstspilsēta un tā apvienojās ar septiņiem novadiem: Beverīnas, Burtnieku, Kocēnu, Mazsalacas, Naukšēnu Rūjienas un Strenču novadiem.

Stratēģijas izstrāde ir uzsākta 2021.gada janvārī ar Valmieras pilsētas pašvaldības domes lēmumu² un vienlaikus ar Valmieras novada attīstības programmu 2022. - 2028. gadam. Abiem plānošanas dokumentiem ir piemērots stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.³

Stratēģija integrē Valmieras pilsētas, Beverīnas, Burtnieku, Kocēnu, Mazsalacas, Naukšēnu Rūjienas un Strenču novadu stratēģiskos uzstādījumus, kā arī risina izaicinājumus darboties vienoti jaunajā Valmieras novadā un izvirza stratēģiskos uzstādījumus aktuālajā Latvijas un Eiropas plānošanas kontekstā.

¹ Stratēģija saglabā esošo hierarhiski augstākā nacionālā līmeņa teksta redakciju, lai gan ņemot vērā ģeopolitisko situāciju un tās ietekmi gan nacionālā, gan reģionālā līmenī nav viennozīmīgi skaidra sadarbība ar Krievijas ziemeļrietumu reģioniem.

² Valmieras pilsētas domes 2021. gada 28. janvāra lēmums Nr. 4, prot.2, 3§

³ Vides pārraudzības valsts biroja 2021. gada 21. aprīļa lēmums Nr. 4-02/37

Stratēģijas izstrādi vadīja Valmieras novada pašvaldības izveidota Vadības grupa, Izstrādes laikā tika vairākkārtīgi organizētas tematisku darba grupu sanāksmes. Notika iedzīvotāju aptauja (piedalījās 1267 iedzīvotāji). Stratēģijas izstrādei tika piesaistīts pilsētplānošanas uzņēmums SIA "Grupa93".

1 VALMIERAS NOVADS SKAITĻOS UN FAKTOS

Valmieras teritorijas attīstības indekss⁴ starp valstspilsētām ir viens no augstākajiem (4.vieta), bet bijušajiem novadiem – ar lielām teritoriālajām atšķirībām. Beverīnas, Kocēnu, Burtnieku un Naukšēnu novads ir ar augstāku teritorijas attīstības indeksu (TAI) nekā vidēji valstī, savukārt Mazsalacas, Rūjienas un Strenču novadā – zem vidējā valstī.

Latvijas Universitātes izveidotais pilsētu ilgtspējīgas attīstības indekss rāda teritorijas ilgtspējīgas attīstības līmeni, un Valmiera starp deviņām Latvijas pilsētām ir ar visaugstāko ilgtspējīgas attīstības līmeni.⁵

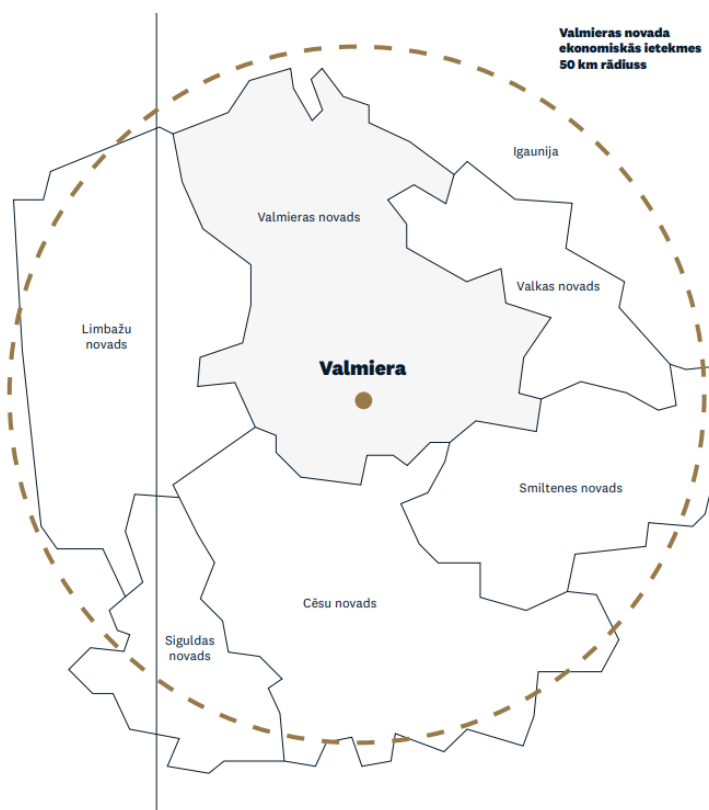
Attēls 1. Svarīgākā informācija par Valmieras pilsētu

Valmiera skaitļos un faktos

Valmieras pilsēta ir industriālais centrs Latvijā. Valmierā darba gaitās no apkārtnējām teritorijām katru dienu ierodas aptuveni 7000 cilvēku.

Svarīgākie fakti:

Valmieras teritorija	19.35 km²
Dibināšanas gads	1283
Valmieras novada teritorija	2 948 km²
Iedzīvotāju skaits Valmieras novadā	54 642
Iedzīvotāju skaits Valmieras novada ekonomiskās ietekmes rādiusā	173 461
Iedzīvotāju skaits darbaspējas vecumā Valmieras novadā	34 288
Iedzīvotāju skaits darbaspējas vecumā Valmieras novada ekonomiskās ietekmes rādiusā	107 353
IKP uz vienu iedzīvotāju (2. vietā Latvijā aiz Rīgas)	16 918 €



⁴ VRAA: Teritorijas attīstības indekss ir statistika, kas iekļauta Oficiālajā statistikas programmā 2021.-2023.gadam, atbilstoši Ministru kabineta 2020.gada 24. novembra noteikumos Nr.691 noteiktajam.

⁵ LU Datorikas fakultāte, projekta vadītājs R. Karnītis, projekts "ANO uzstādījumiem atbilstošs pilsētas ilgtspējīgas attīstības modelis", 2021. Modelis izstrādāts, pamatojoties uz ANO 17 ilgtspējīgas attīstības mērķiem, no kuriem 13 atbilst pašvaldību funkcijām. Nosakot pilsētas ilgtspējīgas attīstības indeksu, kas rāda teritorijas ilgtspējīgas attīstības līmeni, tiek ņemti vērā 49 indikatori. Modelēšanas procesā tika matemātiski atlasīti seši būtiskie indikatori, kuri ir izšķiroši ilgtspējīgas attīstības līmeņa noteikšanai. Modelis ir izmantojams jebkurai teritorijai – pilsētai ar lauku teritoriju, novadam un reģionam gan Latvijā, gan Eiropas Savienībā.

Valmieras novads atrodas Latvijas ziemeļaustrumu daļā un robežojas ar Igauniju, Valkas, Smiltenes, Cēsu un Limbažu novadiem. Attālums no Valmieras līdz Rīgai – 107 km.

Valmieras novada kopplatība ir **2 946 km²** jeb 4,6 % no Latvijas. Valmieras novads pēc teritorijas ir piektā lielākā novada pašvaldība Latvijā, savukārt pēc iedzīvotāju skaita – otrā lielākā pašvaldība. 2021. gada sākumā Valmieras novadā dzīvo **51 370** iedzīvotāji, tostarp 22 971 iedzīvotājs (45%) Valmieras pilsētā.⁶

Administratīvais centrs ir Valmiera. Novada pārvaldes teritoriālā iedalījuma jeb apvienību centri ir Brenguļos, Burtniekos, Kocēnos, Mazsalacā, Naukšēnos, Rūjienā un Strenčos.

Apdzīvojuma struktūra: viena no 10 Latvijas valstspilsētām Valmiera, novada pilsētas Rūjiena, Mazsalaca, Seda, Strenči, 53 ciemi 26 pagastos; pēc iedzīvotāju skaita lielākie ciemi – Valmiermuiža, Kocēni, Zilaiskalns, Naukšēni, Rencēni, Matīši, Burtnieki, Rubene, Dikļi, Vaidava.

Izglītības pakalpojumi: Valmiera ir starptautiskā UNESCO Izglītības pilsētu sadarbības tīkla dalībniece (UNESCO Global Network of Learning Cities), kā arī Valmieras pilsēta iesaistījies Baltijas pilsētu savienības (UBC) izglītības pilsētu darba grupā, kas atbalsta jauniešu nodarbinātību un labklājību. Visaptveroša izglītības sistēma ir Valmieras novada inovāciju un uzņēmējdarbības pamatā. Novadā pirmsskolas izglītību nodrošina 28 iestādes un struktūrvienības, sākumskolas izglītību – 3 iestādes, pamatzglītību nodrošina 19 izglītības iestādes, vidējo un interešu izglītību – 9 iestādes, tostarp divas valsts ģimnāzijas, profesionālās ievirzes izglītību – 8 iestādes, interešu un neformālo izglītību – 4 jauniešu centri, profesionālo izglītību – 2 iestādes, augstāko izglītību – Vidzemes augstskola, Juridiskās koledžas filiāle un Grāmatvedības un finanšu koledžas filiāle.

Kultūras pakalpojumi: Valmieras novadā ir teātra, dziesmu svētku un dažādu Latvijas mēroga kultūras notikumu aizsākumi. Rubenes mācītājmuižā 18.gadsimta beigās izdota pirmā pavārgrāmata latviešu valodā, Mazsalacā dzimis Gustavs Ērenpreiss, kas aizsāka plaši lietoto velosipēdu ražošanu. Nozīmīgākais kultūras piedāvājums Valmieras novadā ir Valmierā - Valmieras drāmas teātris, Valmieras kultūras centrs, kinoteātris "Gaisma", Vecpuišu parks un koncertzāle "Valmiera", Valmieras muzejs, Valmieras integrētā bibliotēka, Valmieras Sv. Sīmaņa baznīca. Kultūras piedāvājums ir plašs arī novada pilsētās un pagastu centros - Neikenkalna dabas koncertzāle, dēļ kuras Valmieras novads ir uzņemts Eiropas Padomes Ainavas balvas dalībnieku aliansē, Vaidavas estrāde, Dikļu pils, Valmiermuižas pils parks, Naukšēnu Cilvēkmuzejs, Kokmuižas pils komplekss, Skaņākalna parks, Kocēnu novada Rubenes baznīca, kur savulaik katoļu priesteris Indriķis sarakstīja Indriķa Livonijas hroniku. Novadā darbojas trīs muzeji, kā arī pie kultūras centriem izveidotās izstāžu zāles, saietu nami, brīvdabas estrādes, amatniecības centri u.c.

Sporta pakalpojumi: teicamā sporta infrastruktūra novadā veicina aktīvu brīvā laika pavadīšanu un nodarbošanos ar profesionālo sportu. Valmiera koncentrējas uz augstu sasniegumu sportu – Valmieras olimpiskais centrs, Valmieras peldbaseins, Māra Štromberga BMX trase "Valmiera", 2021. gadā atjaunotais Jāņa Daliņa stadions un vieglatlētikas manēža, kas saņēmusi konkursa «Latvijas Būvniecības gada balva 2021»

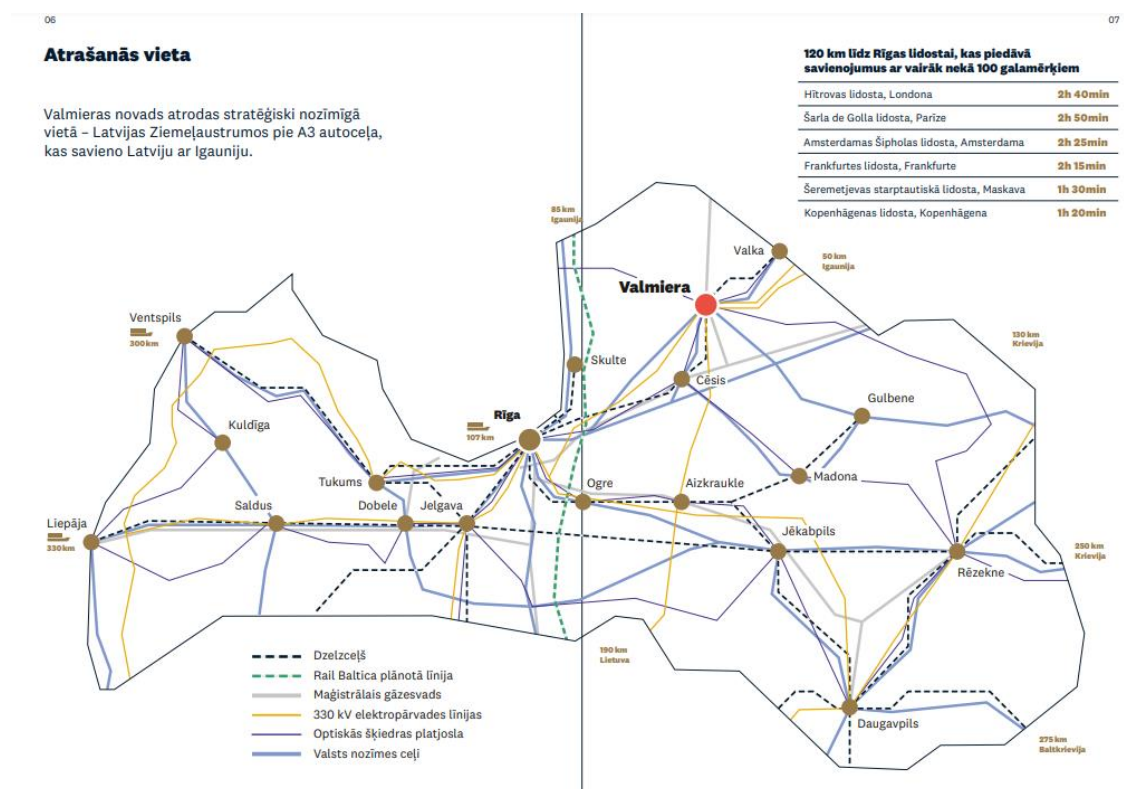
⁶ CSP dati: IRS040. Provizoriskie iedzīvotājus raksturojošie rādītāji un vecuma struktūra reģionos, valstspilsētās un novados (pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā) 2020 - 2021. Pēc PMLP datiem Valmieras novadā 2021.gada sākumā bija **54 642 iedzīvotāji**, tostarp 24 868 iedzīvotāji Valmierā.

galveno balvu, Gaujas stāvo krastu Sajūtu parks, pludmales volejbola bāze Daliņu pludmalē, airēšanas sporta bāze "Krāces", 2022. gadā atklātais sporta un aktīvās atpūtas parks "Mežs", Valmieras Sporta skola, Bertānu Valmieras basketbola skola u.c. Sporta aktivitātes pieejamas arī novada izglītības iestādēs- Rūjienas sporta skolā, Kocēnu sporta skolā, kā arī iedzīvotājiem un viesiem atvērtos sporta infrastruktūras objektos: zirgaudzētavās "Burtnieku zirgaudzētava", "Valmiermuižas stallis", "Zirgaudzētava Kocēni", Burtnieka ezera pludmalēs atpūtai un burāšanai, slēpošanas atpūtas bāzē "Baiļi", atpūtas parkā "Avoti" (golfa laukums, tenisa korti, minigolfs, klinšu kāpšanas siena, BMX trase, atrakcijas bērniem), Vaidavas un Valmieras disku golfa laukumos, Bestes tenisa kortos u.c. vietās, ko piedāvā gan pašvaldība, gan privātie uzņēmēji.

Veselības aprūpe: Valmieras pilsētā ir IV līmeņa ārstniecības iestāde "Vidzemes slimnīca" un ambulatoro pakalpojumu sniedzējs SIA "Valmieras veselības centrs". Novadā darbojas SIA "Mazsalacas slimnīca", 42 ģimenes ārstu prakses (18 Valmierā) un 17 ārstu speciālistu prakses. Sociālo lietu pārvaldes Veselības aprūpes nodaļa nodrošina novada astoņu feldšerpunktu un veselības punktu darbību. Novadā atrodas VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca", darbojas Gulbja laboratorijas un Centrālās laboratorijas filiāle, 27 aptiekas.

Transporta infrastruktūra: novadu šķērso valsts galvenais autoceļš A3 (E264) (Inčukalna – Valmiera – Igaunijas robeža (Valka)), vairāki valsts reģionālie ceļi, tai skaitā P16 (Valmiera – Matīši – Mazsalaca), P17 (Valmiera – Rūjiena – Igaunijas robeža (Unguriņi)), P18 (Valmiera – Smiltene), P20 (Valmiera – Cēsis – Drabeši). Valmieras novadu šķērso dīzeļvilcienu līnija Rīga – Valga, novadā atrodas divas dzelzceļa stacijas – Valmiera un Strenči.

Attēls 2. Valmieras novada novietojums Latvijā



Tehniskā infrastruktūra: novadu šķērso maģistrālais gāzesvads Tallina-Vireši, 330kV elektropārvades līnijas starp Latviju un Igauniju Valmiera – Tartu un Valmiera – Tsirgulinā

un piecas 110 kV elektropārvades līnijas, kas Valmieru savieno ar Rūjieni, Aloju, Valku, Smiltēni un Ieriķiem.

Uzņēmējdarbība: Valmiera ir industriāla un rūpnieciska pilsēta – Vidzemes biznesa centrs, jo te atrodas vairums Vidzemes lielāko uzņēmumu. Ne mazāk ekonomiski aktīvas ir Rūjiena un Strenči. Ekonomiski aktīvie uzņēmumi novadā – 4430, Valmierā – 2031 (2019. gadā).

Lielākie pēc apgrozījuma: lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība “Vaks”, mežsaimniecības un kokapstrādes SIA “Dižozols” un būvniecības uzņēmums SIA “Aimasa”. Ir daudz inovatīvu uzņēmumu – digitāla aģentūra “Wunder”, degvielas cisternu ražotne “Valtanks”, metāla degvielas kannu ražotne “Valpro”, stikla šķiedras ražotājs “Valmiera glass”, siltuma, gāzes un skaņas mīkstās izolācijas ražotājs “Padtex Insulation”, stiklaplasta rezervuāru, cauruļvadu u.tml. izstrādājumu ražotājs “Valmiera-Andren” u.c., kā arī plaši atpazīstamie eksporta

uzņēmumi “Valmieras piens”, Valmiermuižas alus darītava, koka mēbeļu ražotājs “BYKO-LAT”, Rūjienas saldējums un citi. Valmieras novadā ir otrs augstākais eksporta rādītājs Latvijā – Kocēnu apvienības eksporta rādītājs starp novadiem 2020. gadā ir otrais aiz Mārupes novada (ar lidostu), proti, augstākie eksporta ienākumi uz vienu iedzīvotāju. Valmiera ir nacionālas nozīmes rūpniecības pilsēta – otrā vadošā valstī saražotās produkcijas un eksporta apjomā uz vienu iedzīvotāju. Apstrādes rūpniecība pilsētā veido 33,76% un novadā – 27,87%.

Zemes izmantošana: Pusi no novada teritorijas aizņem mežu platības (50%). Lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem 34%, ūdens objektu zemes – 5%. purvi – 4%, apbūves zemes ar ēkām – 2%, apbūves zemes ar transporta infrastruktūru – 2%, pārējie 3% ir krūmāji un cita izmantošana.

Dabas objekti un kultūras mantojums:

Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*): Gaujas Nacionālais parks, aizsargājamo ainavu apvidus “Ziemeļgauja”, dabas liegumi: Augstroze, Burtnieku ezera pļavas, Oleru purvs, Rūjas paliene, Sedas purvs, Vidusburtnieks, Vīkvēnu purvs, Ziemeļu

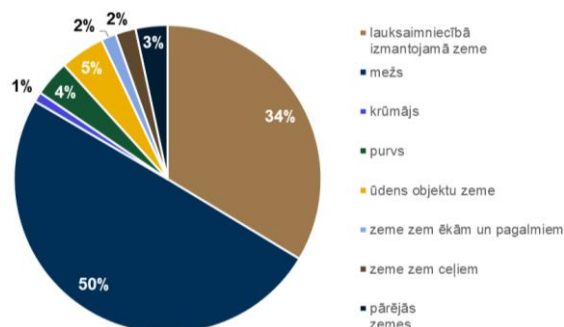
Attēls 3. SIA “BYKO-LAT” teritorija⁷



Attēls 4. Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība “VAKS”⁸



Attēls 5. Valmieras novada zemes sadalījums pa lietošanas veidiem (01.01.2021.)



⁷ SIA “BYKO-LAT”, <https://bykohouses.lv/en/contacts>

⁸ Valmieras ziņas, <https://www.valmieraszinas.lv/lauksaimniecibas-pakalpojumu-kooperativas-sabiedribas-vaks-apgrozijums-pern-pieauga-par-28/>

purvi, Zilaiskalns un dabas parks Salacas ieleja. Vairāk nekā pusi no novada teritorijas aizņem Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts. Dabas pieminekļi: piecas alejas, četri dendroloģiskie stādījumi un 17 ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi, tostarp, Sietiņezis, kā arī apzināti gandrīz 900 aizsargājami koki, tostarp Kaņepju dižozols, kultūrvēsturiski nozīmīgais Rietekļa kadiķis un citi.

Valmieras novada kultūras pieminekļi: Valmieras Sv. Sīmaņa baznīca, Burtnieku luterāņu baznīca, Matīšu luterāņu baznīca, Trikātas pilsdrupas, Dikļu muiža, Valtenbergu muiža, Naukšēnu muiža, Rūjienas Sv. Bērtuļa luterāņu baznīca un citi kultūras pieminekļi (pavisam 176), kā arī novada apvienību definēti kultūras mantojuma objekti.

Attēls 6. Skaņākalna dabas parka Engēļu ala⁹



Valmieras novada atpazīstamība: Gauja, Burtnieka ezers, Skaņākalna dabas parks un Salaca, Seda un Sedas purvs, Sietiņezis, Rūjienas saldējums, Valmiermuižas alus, Zilaiskalns, Valmieras teātra festivāls, Valmieras pilsētas svētki, Valmieras piens, Valmieras stikla šķiedra.

2 STRATĒGIJAS TIESISKAIS UN PLĀNOŠANAS IETVARŠ

Stratēģiskais mērķis un ilgtermiņa prioritātes, kā arī telpiskās attīstības perspektīva ir noteikta saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām, augstāka līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem, izvērtējot sadarbības iespējas ar kaimiņu pašvaldībām un nodrošinot pēctecību ar Valmieras novada iepriekšējo pašvaldību stratēģijām un ievērojot Teritorijas attīstības plānošanas likumā definētos ilgtspējības, pēctecības, atklātības, integrētas pieejas, daudzveidības, savstarpējās saskaņotības, vienlīdzīgu iespēju un nepārtauktības principus.

Stratēģijas izstrādē ievēroti šādi tiesību akti:

- Attīstības plānošanas sistēmas likums;
- Teritorijas attīstības plānošanas likums;
- Ministru kabineta 2009. gada 25.augusta noteikumi Nr.970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā";
- 2014.gada 14.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem".

Attīstības plānošanas
līmenis

Attīstības plānošanas dokuments

Nacionālā līmeņa attīstības Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030 (Latvija 2030);

⁹ Beverīnas novads, Ceļo dabā, <https://turisms.beverina.lv/aktuali/params/post/2323409/celo-daba>

plānošanas dokumenti	Nozaru ilgtermiņa politikas plānošanas dokumenti (<i>Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam, Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.-2030. gadam</i>); Eiropas un Latvijas starptautiskās apņemšanās un ilgtermiņa vīzijas (<i>Latvijas valsts ceļu tīkla attīstības plāns līdz 2040. gadam, ANO ilgtermiņa mērķi, UNESCO izglītības attīstības vīzija 2050. gadam u.c.</i>).
Reģiona līmeņa attīstības plānošanas dokuments	Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030 (aktualizēta), kā arī vidēja termiņa plānošanas dokumenti - Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021. – 2027. gadam un nozaru plānošanas dokumenti.
Kaimiņu pašvaldību stratēģijas	Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021.- 2035.gadam; Siguldas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021.- 2045.gadam; Limbažu novada ilgtermiņa attīstības stratēģija 2022.- 2046.gadam; Valkas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.- 2037.gadam; Smiltenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija (apstiprināta 2022.g.).
Valmieras novadā apvienojušos iepriekšējo pašvaldību stratēģijas pēctecības nodrošināšanai	Valmieras pilsētas, Rūjienas novada, Strenču novada, Beverīnas novada, Burtnieku novada, Kocēnu novada, Mazsalacas novada un Naukšēnu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas.

Valmieras novada ilgtermiņa prioritāšu atbilstība Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai 2030

Latvija 2030	Valmieras novada Stratēģija
1. Kultūras telpas attīstība	IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība
2. Ilgtermiņa ieguldījumi cilvēkkapitālā	IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība
3. Paradigmas maiņa izglītībā	IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība
4. Inovatīva un ekoepektīva ekonomika	IP3 Rosīga ekonomika
5. Daba kā nākotnes kapitāls	IP2 Pievilcīga dzīves vide un telpa
6. Telpiskās attīstības perspektīva	IP2 Pievilcīga dzīves vide un telpa IP3 Rosīga ekonomika
Apdzīvojum Valmiera kā izglītības, ražošanas un inovāciju centrs un Cēsis kā kultūras un tūrisma centrs. Tās sadarbībā ar Valku, Limbažiem, Madonu, Smiltēni, Alūksni, Gulbeni un Balviem veidos reģiona izaugsmei nepieciešamo kritisko masu, vienlaikus stiprinot Vidzemes reģiona pievilcīgumu un konkurētspēju. Attīstības centru savstarpējā sadarbība un papildinātība, zināšanu un pieredzes apmaiņa sekmēs reģiona inovatīvas uzņēmējdarbības	Telpiskās attīstības perspektīva Nacionālas nozīmes centrs – valstpilsēta Valmiera, novada administratīvais centrs, izglītības, ražošanas un inovāciju centrs, Vidzemes pilsētu galvenais balsts; Reģionālas nozīmes centrs – Rūjiena;

Latvija 2030	Valmieras novada Stratēģija
attīstību, kā arī stiprinās pārrobežu sadarbību ar Igauniju.	Novada nozīmes centri - Mazsalaca, Strenči, Kocēni, Burtnieki, Naukšēni, Brenguļi, Seda; Vietējās nozīmes centri ir pagastu centri; Ciemi, vasarnīcu ciemi un lauku teritorijas.
7. Inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība	IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība

Valmieras novada stratēģiskā mērķa un ilgtermiņa prioritāšu atbilstība Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijai 2030

VPR Stratēģija 2030	Valmieras novada Stratēģija
Stratēģiskais mērķis: Sekmēt līdzsvarotu reģiona sociālo, ekonomisko un teritoriālo attīstību, īstenojot uz elastīgumu vērstu integrētu starpsektoru attīstības politiku, kas nodrošina reģiona ekonomisko un teritoriālo priekšrocību izmantošanu iedzīvotāju labklājības un drošumspējas palielināšanai.	Stratēģiskais mērķis: Valmieras novads – Eiropas līmeņa ekonomiskās attīstības, zināšanu un sabiedriskās dzīves izcilības teritorija ar dinamiski un viedi pārvaldītu vidi
Stratēģiskais virziens CILVĒKS Mērķis: Uzlabot Vidzemes reģiona iedzīvotāju rīcībspējas un dzīves kvalitāti Ilgtermiņa prioritātes: IAS1: Kvalitatīva, pieejama un daudzpusīga izglītība; IAS2: Sociālā drošība un veselība	IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība
Stratēģiskais virziens EKONOMIKA Mērķis: Palielināt Vidzemes reģiona ekonomisko vērtību, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi un palielinot ekonomisko ilgtspēju. Ilgtermiņa prioritātes: IAS3: Ilgtspējīgas uzņēmējdarbības un inovāciju vide IAS4: Ilgtspējīga energoefektīva ekonomika	IP3 Rosīga ekonomika
Stratēģiskais virziens TERITORIJA Mērķis: Uzlabot Vidzemes reģiona sasniedzamību, pieejamību un pievilcību. Saglabāt un attīstīt Vidzemes savdabīgo kultūrtelpu. Veidot ilgtspējīgu un labi funkcionējošu Vidzemes pilsētu tīklu, kas balstīts uz savstarpējās sadarbības un papildinātības principiem. Ilgtermiņa prioritātes: IAS5: Pieejams reģions IAS6: Vietu pievilcība	IP2 Pievilcīga dzīves vide un telpa

Saskaņotība ar kaimiņu pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģijās definētajām kopīgo interešu teritorijām

Kaimiņu pašvaldība	Vīzijas kopsavilkums	Kopējo interešu un funkcionālās sadarbības jautājumi ar Valmieras novadu
Smiltenes novads	Smiltenes novads ir cilvēkiem radīts, atpazīstams, ekonomiski aktīvs, sasniedzams, līdzsvaroti attīstīts, ilgtspējīgs un ainavisks novads Vidzemē – labākā vieta, kur dzīvot, kur strādāt, kur būt.	- Funkcionālās saites starp ekonomiskās attīstības centriem Valmieru, Smiltēni un Cēsīm. - Kopīgi projekti uzņēmējdarbības attīstības veicināšanā, piem., projekts “Vidzemes nodarbinātības inovāciju programma” u.c.
Cēsu novads	“Vieta iespēju īstenošanai” Vieta, kas: - orientējas uz cilvēka labklājību un labsajūtu; - rada un praktizē videi draudzīgas dzīves apstākļus; - ir gan starptautiski, gan nacionāli, gan reģionāli atpazīstams kultūras iespēju un radošo industriju centrs; - ir piesaistījusi un turpina piesaistīt inovatīvus ražošanas un pakalpojuma uzņēmumus, radot jaunas darba vietas. - ar augstu dzīves kvalitāti.	- Piekluve valsts plānotajiem ātrgaitas autoceļam A2 un sasaiste ar TEN-T ceļu tīklu; - Kopīgi projekti uzņēmējdarbības attīstībai, izglītības un citu publisko pakalpojumu pieejamībai reģionā; - Gaujas nacionālais parks.
Limbažu novads	Vislatviskākais novads; Zaļākais novads; Ģimenēm draudzīgs novads; Spēcīgs piejūras novads; Prioritāte - CILVĒKS	- Piekrastes teritoriju un TEN-T koridoru Via Baltica un Rail Baltica sasniedzamība, attīstot autoceļu “Ziemeļu stīga” un tūrisma zonu ap to; - Sadarbības telpu ap Salacu attīstība; - Staiceles un Limbažu virziena autoceļu kvalitātes uzlabošana.
Valkas novads	Valkas novads – cilvēkiem radīta labvēlīga, tīra un sakopta, mežiem bagāta vide ar kvalitatīvu infrastruktūru uzņēmējdarbībai un dzīvošanai Ziemeļvidzemē	- Tūrisma un citi sadarbības projekti ar Igauniju; - Transporta savienojumu stiprināšana – autoceļš A3, atjaunota vilcienu kustība; - Reģionālas nozīmes vides projekti (atkritumu, notekūdeņu dūņu attīrīšana, energoefektivitāte u.c.); “Ziemeļu stīgas” autoceļa attīstība Valkas virzienā; - Pārrobežu sadarbības projekti ar Igauniju.

3 STRATĒGISKĀ DAĻA

3.1 Stratēģiskais mērķis

Valmieras novads - Eiropas līmeņa ekonomiskās attīstības, zināšanu un sabiedriskās dzīves izcilības teritorija ar dinamiski un viedi pārvaldītu vidi

3.2 Vīzija

Valmieras novads ir Ziemeļeiropas un Baltijas mērogā pazīstama ekonomiskās attīstības, zināšanu un sabiedriskās dzīves izcilības teritorija.

Valmieras jaudu papildina novada mazpilsētas – Rūjiena, Mazsalaca, Strenči, Seda ar vietējām ražotnēm, pakalpojumiem un salīdzinoši rāmāku dzīves vidi. Valmieras piepilsēta – Valmiermuiža, Kocēni, Kauguri, Mūrmuiža, Brenguļi iekļaujas Valmieras pilsētas ekonomiskajos un sabiedriskajos procesos un ir cieši saistīta ar pilsētas infrastruktūru.

Savukārt Zilaiskalns, Trikāta, Naukšēni, Rencēni, Matīši, Burtnieki, Rubene, Dikļi, Vaidava un citi mazāki ciemi nes Vidzemes novada kultūras vērtības un lauku saimniekošanas tradīcijas.

Sekmīgā iekļaušanās piektās paaudzes industrializācijas procesos, veidojot integrētas industriālās zonas un nodrošinot atbalsta infrastruktūru, rezultējusies aprītes ekonomikas izaugsmē novadā, nodrošinājusi augsti apmaksātas darbavietas Valmieras novada un Vidzemes reģiona iedzīvotājiem.

Valmieru ar Rīgu savieno ātra četru joslu automaģistrāle un elektrovilcienu satiksme. Attīstīts ceļu tīkls veicina novada ekonomisko izaugsmi un ekonomiskās saites ar kaimiņu novadiem (Ziemeļu stīga kopīgi ar Limbažu novadu, Cēsu ceļš, Valkas virziens) un Igauniju. Ar Tartu ir atjaunoti pasažieru pārvadājumi pa dzelzceļu.

Attīstās droša un efektīva autoceļu, dzelzceļa, velo un transportmijas infrastruktūra, tādējādi veicinot daudzveidu mobilitāti un virzoties uz klimatneitrālu ekonomiku.

Valmieras novada pašvaldības klimata pielāgošanās stratēģijas un proaktīvās energoefektivitātes politikas rezultātā transporta, mājokļu, ražošanas un pakalpojumu jomā tiek ieviesti inovatīvi zemu oglekļa emisiju risinājumi, veidojot drošu un veselīgu dzīves vidi pilsētās un ciemos.

Valmieras novadu raksturo augsts ienākumu līmenis un mūsdienīga mājokļa pieejamība visiem novada iedzīvotājiem.

Modernā sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūra ir sekmējusi Valmieras kā starptautiska un nacionāla mēroga sporta notikumu vietas izaugsmi, nodrošinot arī atbalstu plašām fizisko aktivitāšu iespējām ikdienā iedzīvotājiem visā Valmieras novadā.

Novada izglītības un kvalifikācijas paaugstināšanas sistēma sinerģijā ar mērķētiem nodarbinātību veicinošiem pasākumiem un zināšanu pārnei un sinerģiju starp augstākās un profesionālās izglītības iestādēm ar uzņēmējdarbības sektoru atbalsta cilvēkresursu sagatavošanu ekonomikas prioritārajās nozarēs (viedā specializācija). Valmieras novadā ir konkurētspējīgi visu līmeņu izglītības pakalpojumi un pastāvīgas mācīšanās iespējas visu vecumu cilvēkiem. Vidzemes augstskola veicina motivētu un radošu jaunu cilvēku piesaisti Valmieras novadam.

Pašvaldības pakalpojumu efektīva vadība attīstās, pateicoties sadarbībai ar informācijas tehnoloģiju uzņēmumiem un Vidzemes augstskolu, ļaujot Valmierai kļūt par Vidzemes reģiona informācijas tehnoloģiju kompetences centru. Digitalizācijas ieviešana uzlabo pašvaldības darba efektivitāti, caurspīdīgumu un pakalpojumu pieejamību, ko papildina pārdomāta pašvaldības pārvaldības modeļa ieviešana pašvaldības funkciju nodrošināšanai un teritoriālajai pārvaldībai.

Dabas teritoriju daudzveidība – Gauja, Salaca, Burtnieks, mitrāji, ūdeņu un lauku ainavas - veido ekosistēmu pakalpojumu pamatu, sniedzot iespēju aktīvās atpūtas un tūrisma attīstībai, veselīgam un videi draudzīgam dzīvesveidam.

Valmieras novads īsteno ilgtspējīgus un visaptverošu sabiedrības līdzdalības procesus, partnerībā ar vietējiem iedzīvotājiem, uzņēmumiem, reģionālajām un nacionālajām valsts iestāžu struktūrām piedalās starptautiskajās iniciatīvās un pārrobežu projektos, lai nestu Valmieras novada vārdu pasaulē un veicinātu novada eksportspēju.

Valmiera ir Vidzemes reģiona tradicionālās un laikmetīgās kultūras centrs, daudzveidīgas un visām sabiedrības grupām pieejamas kultūras radīšanas vieta ar iesaistītu un motivētu auditoriju.

2040. gadā Latvijā un Ziemeļeiropā Valmieras novadu pazīst kā izcilas uzņēmējdarbības un ģimenei draudzīgāko pašvaldību Baltijā. Valmieras novada cilvēki ņem spēku no dzimtās zemes, ir izglītoti, strādīgi un pašapzinīgi, lepojas ar savu pilsētu, novadu un valsti.

3.3 Ilgtermiņa prioritātes

IP1
Vesela, radoša un zinoša
sabiedrība

IP2
Pievilcīga dzīves vide un
telpa

IP3
Rosīga ekonomika

IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība

Ilgtermiņa prioritātes rezultātā tiks nodrošināts, ka Valmieras novada sabiedrība ir izglītota, aktīva, saliedēta, radoša, pašapzinīga, vesela, atbildīga un iekļaujoša. Ģimene ir galvenā vērtība, ar kuras palīdzību nodrošina cieņpilnu attieksmi pret visu paaudžu iedzīvotāju vajadzībām, un tamdēļ pašvaldības pakalpojumu un mājokļu pieejamība prioritāri ir vērsta uz indivīdu, skatot viņu ģimenē ietverošā kontekstā.

Prioritāte ir vērsta uz sabiedrības procesu aktivizēšanu, veidojot viedus iedzīvotāju līdzdarbības un iniciatīvu atbalsta instrumentus, stiprinot pašvaldības administrācijas kapacitāti komunikācijai ar iedzīvotājiem un vietējām kopienām un iesaistot vietējās kopienas novada pilsētu un ciemu attīstībā.

Prioritāte vērsta uz to, lai Valmieras novadā tiktu nodrošināti sabiedrības vajadzībās balstīti valsts un pašvaldības pakalpojumi, kas gan izkopj un attīsta talantus, gan rūpējas par dažādu grupu integrēšanu sabiedrībā:

- konkurētspējīgi visu līmeņu izglītības pakalpojumi, tostarp sasaiste starp izglītību un uzņēmējdarbību,
- kultūras pakalpojumi, kas veicina aktīvu sabiedrības līdzdalību kultūras procesos un veicina pāreju no kultūru patērējošas auditorijas uz iesaistītu un motivētu auditoriju;
- sasniegumu orientēti, sporta izcilību veicinoši sporta pakalpojumi,
- veselību veicinoši sporta pakalpojumi, iekļaujot pielāgoto sportu, un fiziski aktīvas un veselību veicinošas atpūtas pakalpojumi,
- konkurētspējīgi visu līmeņu veselības aprūpes pakalpojumi,
- uz personas neatkarību vērsti sociālie pakalpojumi,
- zināšanās, pieredzē un praktisko iemaņu apguvē balstīti pakalpojumi jauniešiem;
- moderna, datos un analīzē balstīta, atvērta un augsti kvalificēta pašvaldības pārvalde, pakāpeniski palielinot e-pakalpojumu grozu, lai nodrošinātu pakalpojumu plašāku pieejamību un ērtumu lietošanā.

Pašvaldība ir stratēģisks partneris nacionālā un starptautiskā līmenī, vadošais partneris reģiona ekonomiskajā attīstībā, kur, īstenojot pārdomātu zīmolvedību un stratēģisko komunikāciju, vairo teritorijas starptautisko atpazīstamību.

Pašvaldība ir līderis viedu risinājumu pilotēšanā un ieviešanā. Valmierai jāklūst par pilsētu ar viedu un energoefektīvu infrastruktūru, kuras optimālu pārvaldību nodrošina lietu internets (IoT), datu analītika (Big data) un mākslīgais intelekts (AI), pakāpeniski ieviešot labās prakses risinājumus arī novada teritorijā.

Prioritātes ietvaros tiek veidota pašvaldību teritoriālās daļas (bijušos novadus) apvienojoša, uzlabota, mūsdienīga pašvaldības pārvaldība, kurā tiek pieņemti lēmumi, uzlabota datu ieguve un apstrāde, pašvaldības apsaimniekoto ēku energoefektivitāte un nodrošināta darbinieku augsta kvalifikācija.

IP2 Pievilcīga dzīves vide un telpa

Ilgtermiņa prioritātes rezultātā tiks nodrošināta droša un veselīga dzīves vide pilsētās un ciemos ar pieejamu un energoefektīvu mājokli, pieejamām dabas teritorijām un ūdensmalām, modernu un atjaunīgos resursus izmantojošu inženierapgādi.

Prioritātes ietvaros Valmieras novada pašvaldība, sekojot Nacionālajam enerģētikas un klimata plānam 2021-2030.gadam, kā arī Eiropas Pilsētu mēru pakta iniciatīvai un risinot mājokļa pieejamību, veidos ērtu un zaļu pilsētvidi apdzīvotajās vietās, īsteno inovatīvas, resursus taupošas pieejas, virzīsies uz zema oglekļa risinājumiem mājokļa un privātā un publiskā sektora ēku būvniecībā, transporta organizēšanā un inženierapgādē, tostarp veidos zaļu un pret klimata pārmaiņu riskiem aizsargātu drošu vidi.

Prioritātes ietvaros Valmieras novada pašvaldība rūpēsies par sabiedrisko kārtību, drošu un no atkarību izraisošiem faktoriem brīvu dzīves vidi, sadarbībā ar nacionāla un reģionāla līmeņa dienestiem veiks civilās aizsardzības pasākumus un veicinās iedzīvotāju izglītošanu drošības jautājumos.

Prioritāte vērsta arī uz dabas, kultūrvēsturisko vērtību un Ziemeļvidzemei raksturīgo ainavu aizsardzību, tostarp ūdeņu un zaļu zonu pieejamību iedzīvotājiem.

Ilgtermiņa prioritātes rezultātā tiks nodrošināta cieša sasaiste starp ekonomikas dzinējspēku Valmieru un pārējo novadu, kā arī novada nozīmes centru saites ar apkārtējām teritorijām, veicinot transporta un sakaru attīstību un viedu novada teritoriālo pārvaldību. Prioritāte vērsta uz to, lai Valmieru iekļautu Eiropas transporta tīklā (TEN-T) un vienotā Ziemeļeiropas un Baltijas transporta, informatīvajā un tirdzniecības telpā.

Prioritāte ir vērsta uz to, lai mobilitāte starptautiskā, valsts un novada mērogā ir ar zemām transporta radītajām emisijām, ko nodrošina gan ilgtspējīgu un videi draudzīgu pārvietošanās transportlīdzekļu izmantošana, gan transportmijas punkti un atbalsta infrastruktūra (elektrouzlāde, 5G tīkls uz autoceļiem), kā arī lai daļēji aizvietotu nepieciešamību pēc mobilitātes, nodrošinot attālināta darba, pakalpojumu saņemšanu un līdzdarbību pašvaldības pārvaldībā.

IP3 Rosīga ekonomika

Ilgtermiņa prioritātes mērķis ir augsti apmaksātas darba vietas un augsts nodarbinātības līmenis Valmieras novadā. Ilgtermiņa prioritātes rezultātā tiks nodrošināti kvalificēti speciālisti, tostarp jaunu iedzīvotāju piesaiste novadam.

Prioritātes ietvaros tiks veicināta nacionāla un reģionāla līmeņa investīciju piesaiste Valmieras novadam, augstāks novada digitalizācijas un inovāciju līmenis, stiprināta uzņēmumu un izglītības iestāžu profesionālās izglītības, pētniecības un finanšu kapacitāte – Vidzemes augstskolas, uzņēmējdarbības un lietišķās zinātnes sinerģija.

Prioritāte vērsta uz to, lai nodrošinātu ekonomiskajām aktivitātēm atvērtu pašvaldības administratīvo vidi, sagatavotu uzņēmējdarbībai piemērotas teritorijas ar papildinošiem

transporta un inženiertehniskās infrastruktūras elementiem, tostarp nacionāla un reģionāla līmeņa industriālos parkus (primāri centros vai to apkārtnē) un veicinātu viedās specializācijas un aprites ekonomisko nozaru klasteru veidošanos un starptautisko sadarbību ar mērķi stiprināt Valmieras kā Ziemeļeiropas un Baltijas ekonomiskās attīstības centra lomu.

Prioritātes rezultātā tiks veicināta Valmieras novada uzņēmumu produktivitātes paaugstināšanās, saudzīga un ilgtspējīga dabas resursu izmantošana, uz aprites ekonomikas pieeju balstīta ekonomika, tostarp atkārtota resursu izmantošana, uzņēmumu un zemnieku saimniecību eksportspēja.

3.4 Ekonomiskā specializācija

Valmieras novada ekonomisko specializāciju un funkcionālās ietekmes zonas (reģionālā, nacionālā un starptautiskā mērogā) nosaka tā atrašanās Vidzemē pie Igaunijas robežas ziemeļos, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, novadu šķērsojošie nacionālie transporta koridori, laba inženiertehniskā un publiskā infrastruktūra, Valmieras, novada pilsētu un lauku teritoriju ekonomika un dominējošās nozares.

Atbilstoši "Latvija 2030" Valmieras novads iekļaujas nacionālo interešu telpā – *"Dabas aizsardzības, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju koncentrāciju telpā"* ar Valmieru centrā, kas ir nacionālas nozīmes attīstības centrs, izglītības, ražošanas un inovāciju centrs un pārējo Vidzemes attīstības centru funkcionālā tīkla galvenais balsts.

Valmieras izcilības potenciālu veido ražošana, inovācijas, izglītība, sports, kultūra, radošās industrijas.

Valmieras novadā ir dabas, cilvēku un institucionālie resursi, lai Valmierai esot virzītājspēkam, novads turpinātu attīstīties par eksportspējīgu, inovatīvu ražotņu un uzņēmumu mājvietu.

Novada jaunais ekonomiskais profils integrē novada sastāvā esošo teritoriālo vienību (pašvaldības apvienību) ekonomisko specializāciju.

Starptautiskā līmenī Valmieras novads:

Valmiera – Baltijas mēroga ekonomikas, izglītības, IKT, kultūras un sporta centrs;
Eiropā un pasaulē aizsargājamas dabas vērtības (Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, Gaujas nacionālais parks, aizsargājamais ainavu apvidus Ziemeļgauja);
Konkurētspējīga ražošana, iekļaujoties ekonomikas ķēdēs;
Valmieras novada kultūras devums pasaulei;
Transporta savienojumi un starptautiskie pasažieru un kravu pārvadājumi (Igaunija);
Latvijas / Igaunijas pārrobežu sadarbības platforma.

Nacionālā līmenī Valmieras novads:

Valmiera – nacionālas nozīmes centrs, kas nodrošina ekonomisko izaugsmi, investīciju piesaisti un uzņēmējdarbības attīstību, veicina inovācijas un sadarbību, nodrošina visu līmeņu izglītības, sporta, kultūras un radošo industriju attīstību;
Pievilcīga un zaļa dzīves vieta;

Mežsaimniecība, tradicionālā lauksaimniecība, stipras atsevišķas netradicionālās lauksaimniecības nišas (biškopība Mazsalacā, aitkopība Rūjienā) un ar lauku saimniekošanu saistītās ražotnes;
Latviskās kultūras identitātes glabātājs;
Dabas vērtības un Ziemeļvidzemes ainavas;
Tūrisms (kultūras, ūdens un lauku tūrisms, ekotūrisms, nesteidzīgais tūrisms);
Radošās industrijas (Valmieras teātris u.c.);
Augsta līmeņa veselības aprūpes pakalpojumi (Vidzemes slimnīca), tostarp veselības aprūpes specializētie pakalpojumi (Strenčos).

Reģionālā un novada līmenī Valmieras novads ir:

Kvalitatīva dzīves vieta, pieejams mājoklis;
Pilna spektra valsts un pašvaldības pakalpojumu nodrošinājums;
Apstrādes rūpniecība - pārtikas ražošana, kokapstrāde u.c.;
Amatniecība, mājražošana, bioloģiskā lauksaimniecība, mežsaimniecība;
Zivju resursu apsaimniekošana (Burtnieka ezers);
Kūdras resursu apsaimniekošana (Seda, Zilaiskalns);
Aktīva un izglītojoša atpūta (sports, tūrisms, kultūra, sabiedriskā dzīve), dabas izglītība;
Valmiera – industriālais, kultūras, sporta un izglītības centrs, lielākais reģiona tirgus, Vidzemes ekonomiskās attīstības virzītājs;
Radošās industrijas (Valmieras teātris u.c.);
Novada pilsētas un ciemi ar vietas unikālajām dabas, kultūras, kultūrvēstures iezīmēm, uzņēmumiem un saimniecībām.

Valmieras novada ekonomisko specializāciju veido aprites ekonomikas nozares:

Stikla šķiedras un būvmateriālu ražošana
Koka un papīra izstrādājumu ražošana
Mašīnbūve un metālapstrāde
Energijas ražošana un materiālu pārstrāde
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi
Elektrotehnikas un elektronikas ražošana
Uzglabāšana un transports
Pārtikas produktu un dzērienu ražošana

Prioritāro nozaru attīstībai Valmieras novadā ir nepieciešamie dabas, cilvēku un uzņēmumu resursi¹⁰:

Prioritārā nozare	Valmieras novada resursi
Stikla šķiedras un būvmateriālu ražošana	stikla šķiedras produkcija, koksne, smiltis, grants, kvarca smiltis
Koka un papīra izstrādājumu ražošana	koksne un biomasas, koka izstrādājumi, kūdra
Mašīnbūve un metālapstrāde	metāla izstrādājumi, stikla šķiedra
Energijas ražošana un materiālu pārstrāde	ūdens, saule, vējš, zemes siltums, atkritumi, biomasas, kūdra
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Internets, cilvēkresursi, augstskola
Elektrotehnikas un elektronikas ražošana	elektronikas produkti
Uzglabāšana un transports	izejvielu un produkcijas kustība
Pārtikas produktu un dzērienu ražošana	dabas resursi, lauksaimniecības produkcija (graudi, piens), ūdens

¹⁰ Industriālo teritoriju analīze un attīstības iespējas ārējo tiešo investīciju piesaistei, izstrādāts ERAF līdzfinansēta projekta "NextGen Microcities - Next Generation Micro Cities of Europe" ietvaros

Valmieras novada telpiskās attīstības perspektīvajā struktūrā ietvertās galvenās funkcionālās telpas ir:

- Lauksaimniecības telpas;
- Mežu telpas;
- Ūdeņu telpas;
- Saudzējamas dabas un kultūrvēsturiskās telpas;
- Purvu telpas.

Valmieras novada telpiskās attīstības perspektīvajā struktūrā ietvertie telpiskās struktūras elementi ir:

- Pilsētas, ciemi un to loma pašvaldības pārvaldībā;
- Funkcionālās saites.

- **Vadlīnijas lauksaimniecības telpu turpmākai plānošanai:**

Lauksaimniecības zemes ar augstu dabīgo augsnes auglību prioritāri ir saglabājamās intensīvai lauksaimniecības attīstībai un izmantojamās kā aramzemes.

Lauksaimniecības zemju apmežošana atļauta tikai lauksaimniecības zemēs, kuru vērtība ballēs nav zemāka par 40, bez piekļuves īpašumam un, ja zeme atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, - saskaņā ar vispārējiem vai individuālajiem izmantošanas noteikumiem.

Pārējā lauksaimniecības telpa izmantojama, līdzsvarojot dabas daudzveidības un ainavas saglabāšanu un teritorijas sociālo un ekonomisko attīstību. Attīstāma bioloģiskā lauksaimniecība.

Lauksaimniecības zemes jāizmanto atbilstoši ilgtspējīgiem apsaimniekošanas veidiem, nesamazinot vērtīgo augšņu platības un tostarp veicinot invazīvo augu un dzīvnieku sugu (latvāņu, zeltslotiņu un Spānijas kailgliemežu u.c.) apkarošanu.

Valmieras novadā ir aizliegta ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšana.

Lauksaimniecības zemju apbūve veidojama tikai kā atbalsta infrastruktūra lauksaimnieciskai darbībai, ražošanai vai apdzīvojuma attīstībai viensētās vai nepieciešamības gadījumā militārās infrastruktūras attīstībai valsts aizsardzības vajadzībām.

- **Vadlīnijas mežu telpu turpmākai plānošanai:**

Mežu zemes izmanto atbilstoši ilgtspējīgiem apsaimniekošanas veidiem, meža apsaimniekošanu regulējošiem normatīvajiem aktiem un teritorijas plānojumā paredzot prasības meža aizsardzībai pret nevajadzīgu sadrumstalošanu un apbūvi un meža zemju platību samazināšanu.

Meža zemju transformēšana citos izmantošanas veidos plānojama tikai kā atbalsta infrastruktūra mežsaimnieciskai darbībai un tūrisma infrastruktūrai, lai samazinātu apmeklētāju radīto slodzi uz meža telpu, kā arī nepieciešamības gadījumā militārās infrastruktūras attīstībai valsts aizsardzības vajadzībām.

Mežsaimnieciskās izmantošanas prioritāte novadā ir sadarbībā ar meža īpašniekiem veidot līdzsvaru starp meža ekoloģiskajām, ekonomiskajām un sociālajām funkcijām:

- jāveicina meža rekreācijas vērtība (sēņošanai, ogošanai, izziņai, vides izglītībai, sporta, fiziskās atpūtas un veselības veicināšanai), tā uzlabojot sabiedrības labbūtību,

- jāveicina saudzīga meža teritoriju apsaimniekošana, saglabājot meža ekosistēmu un bioloģisko daudzveidību,
 - jāveicina mežsaimnieciska izmantošana un tālāka kokmateriālu pārstrāde ar mūsdienīgu tehniku, augsti kvalificētu personālu, lai iegūtu augstu pievienoto vērtību.
- **Vadlīnijas ūdeņu telpu plānošanai:**

Ūdensobjektiem izstrādā apsaimniekošanas plānus, lai atbilstoši ūdensobjekta izmantošanas mērķiem, attīstītu zivsaimniecību, ūdens tūrismu vai citu publisku ūdens izmantošanu.

Jāplāno ūdeņu teritoriju pieejamība, īpaši pilsētās un ciemos paredzot peldvietas un atpūtas vietas pie ūdens, infrastruktūru gājēju kustības organizēšanai un pakalpojumu izvietojumam, lai atdzīvinātu ūdensmalas.

Publiskajos ūdeņos jāiekārto publiskās peldvietas ar atbilstošu infrastruktūru un ūdens kvalitātes uzraudzību un drošības pasākumiem.

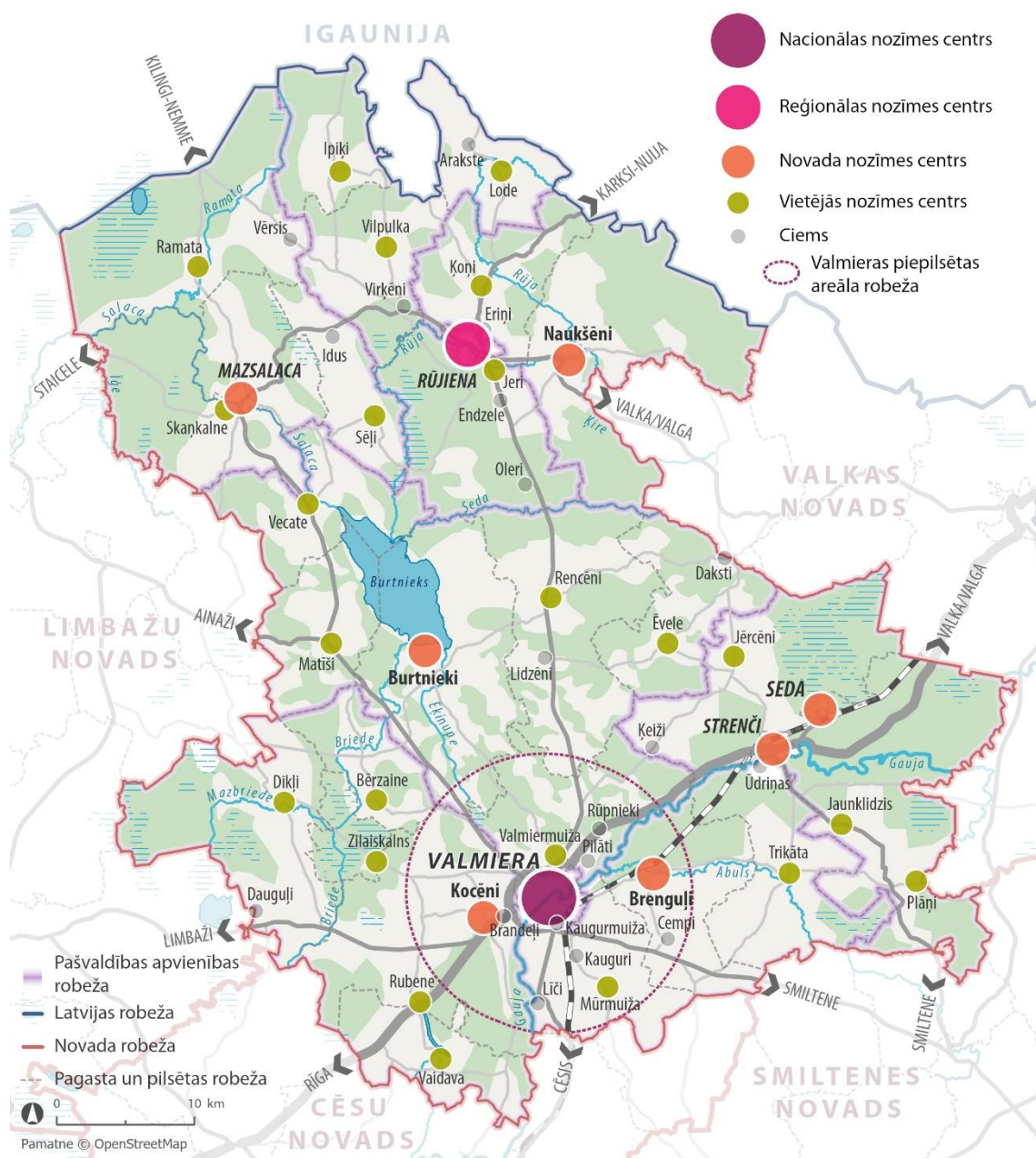
Jānodrošina nacionālā līmenī paredzētie pasākumi aizsardzībai pret plūdiem.

Jāattīsta ūdensceļi un pie tiem esošie tūrisma, kultūras un apskates objekti un laivotāju un cita atpūtas uz un pie ūdens infrastruktūra.
 - Vadlīnijas funkcionālo saišu stiprināšanai izriet no Transporta struktūras (4.4.nod.).
 - Vadlīnijas purvu telpām un saudzējamām dabas un kultūrvēsturiskajām telpām izriet no Dabas telpiskās struktūras (4.3.nod.).

4.2 Apdzīvojuma struktūra un novada centri

Apdzīvojuma struktūra un novada centru struktūra nosaka novada perspektīvās apbūves un apdzīvojuma attīstību un pilsētu un ciemu lomu valsts un pašvaldības pakalpojumu¹¹ nodrošināšanā uz vietas apdzīvotajā vietā. Centriem ir arī nozīmīga loma ekonomiskās attīstības veicināšanā.

Attēls 8. Valmieras novada apdzīvojuma struktūra un novada centri



¹¹ Centru nozīme noteikta atbilstoši Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai līdz 2030. gadam un Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijai līdz 2030. gadam

Vadlīnijas publisko pakalpojumu plānošanai un centru nozīmes stiprināšanai

Papildus Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā noteiktajam iedalījumam pilsētās, ciemos un pagastos Valmieras novada teritorija iedalās arī apvienībās (sākotnēji tās atbilst iepriekšējo pašvaldību robežām, perspektīvā apvienību robežas optimizē atbilstoši funkcionālajām saitēm un publisko pakalpojumu tīkla attīstībai), tādējādi nodrošinot pakāpenisku pāreju uz jaunā Valmieras novada teritorijas mērogu.

Apvienību centros esošās pārvaldes atbalsta novada centrālo administrāciju pašvaldības funkciju veikšanā. Valsts un pašvaldības pakalpojumu pieejamību veicina plašs valsts un pašvaldības klientu apkalpošanas centru (VPKAC) tīkls novadā, kas aptver nacionālās, reģionālās, novada un vietējas nozīmes centrus.

Valmiera novadā ir:

- **Nacionālas nozīmes centrs – valstpilsēta Valmiera** ir novada administratīvais centrs, Vidzemes pilsētu galvenais balsts, kas piedāvā pilna klāsta daudzveidīgus, tostarp specializētus publiskā sektora pakalpojumus, uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumus, ir izglītības, ražošanas un inovāciju centrs un sabiedriskā transporta mezgls ar daudzveidīgām mobilitātes iespējām.
- Paplašinoties Valmieras pilsētas infrastruktūrai un veidojot sasaisti ar pilsētas veloceļu, ielu tīklu, centralizētajām ūdenssaimniecības un siltumsaimniecības sistēmām), perspektīvā **Valmieras pilsētas robežas paplašinās**, iekļaujot pilsētas teritorijā Kaugurmuižu, Brandeļus, Valmiermuižu un citus ciemus un piepilsētas teritorijas.
- Savukārt Valmieras piepilsētas areālam – Kocēniem, Mūrmuižai, Kauguriem, Brenguļiem un citiem ciemiem ~10 km Valmieras apkārtnē jāattīstās kā **piepilsētas centriem**, kas papildina Valmieras pilsētas jaudu ar mājokļiem un darba vietām (ciemu paplašināšana) un kas ir savienoti ar pilsētu ar ērtu sabiedrisko transportu un autoceļu un mikromobilitātes infrastruktūru.
- **Reģionālas nozīmes centrā Rūjienā** ir pieejami daudzveidīgi, tostarp specializēti publiskā sektora pakalpojumu objekti, kas apkalpo gan Rūjienu, gan novada pierobežas teritoriju, gan Ziemeļvidzemi. Kā Rūjienas apvienības centram tam ir administratīvās funkcijas. Rūjienā ir arī nozīmīgs Ziemeļvidzemes ekonomiskās attīstības centrs.
- **Novada nozīmes centri Mazsalaca, Strenči, Kocēni, Burtnieki, Naukšēni, Brenguļi, Seda** ir pakalpojumu saņemšanas vietas izglītības, kultūras, sporta, veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu jomā, kas apkalpo vairākus pagastus. Tajos ir jābūt pieejamiem sabiedriskā transporta pakalpojumiem un jānodrošina pašvaldības administratīvie pakalpojumi. Novada nozīmes centriem ir svarīga loma novada uzņēmējdarbības vides veidošanā.
- **Vietējās nozīmes centri** ir pagastu centri – **Bērzaine, Dikļi, Ēvele, Ipiķi, Jērcēni, Jeri, Eriņi, Lode, Matīši, Mūrmuiža, Plāņi, Ramata, Rencēni, Sēļi, Skanķalne, Trikāta, Vaidava, Valmiermuiža, Vecate, Vīlpulka, Zilaiskalns, Rubene**. Vietējās nozīmes centros ir jānodrošina pakalpojumi, kas ir nepieciešami dzīves vietas tuvumā – vismaz pirmsskolas izglītība, medpunkts, sociālais darbinieks u.c., kā arī jādod iespēja saņemt citus pakalpojumus tuvākajā centrā, nodrošinot sabiedrisko transportu vai mobilitātes pakalpojumus.

- **Pārējos ciemos, vasarnīcu ciemos un lauku teritorijās** jā saglabā esošie pakalpojumi, kas ir būtiski valsts vai pašvaldības funkciju veikšanai, kā arī jā nodrošina lauku mobilitātes pakalpojumi līdz tuvākajiem centriem.

Vadlīnijas dzīvojamās apbūves attīstībai

- Dzīvojamās apbūves teritorijas jā attīsta
 - kompleksi ar tehnisko infrastruktūru, veicinot centralizētu ūdensapgādi, siltumapgādi un centralizētu notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu un organizējot atkritumu savākšanas pakalpojumus
 - kompleksi ar publiskajām dabas teritorijām kvalitatīvai dzīves videi un iedzīvotāju fiziskajām aktivitātēm.
- Jaunas mājokļa teritorijas primāri ir jā attīsta centros vai to tuvumā, lai atbalstītu esošās un plānotās darba vietas, tādējādi atbalstot uzņēmumus.
- Dzīvojamās apbūves teritorijās jā nodrošina funkcionāla, estētiska, ērta, droša un zaļa dzīves telpa:
 - ielu tīklu jā plāno, paredzot dzīvojamai zonai atbilstošu satiksmes organizāciju un satiksmes dalībnieku drošību, tostarp dzīvojamās kvartālos pēc iespējas jā izvērtē kategoriju pazemināšana galvenajām ielām (ceļiem) tā vietā organizējot satiksmi pa vietējas nozīmes ielu tīklu;
 - jā paredz labiekārtotas zaļās zonas;
 - jā paredz vides pieejamības prasībām atbilstoši gājēju un velosipēdu ceļi, stāvvietas;
 - dzīvojamo apbūves teritoriju inženierapgādes zonas, stāvvietas u.tml. saimnieciskās zonas jā plāno ņemot vērā videi draudzīgu un viedu tehnoloģiju attīstību (mikromobilitātes attīstība, atkritumu šķirošana, saules baterijas u.c.).

Vadlīnijas uzņēmējdarbības attīstībai

- Industriālo teritoriju attīstība primāri īstenojama teritorijas maģistrālo transporta koridoru un inženierkomunikāciju tuvumā.
- Jauno industriālo parku, uzņēmējdarbības teritoriju un rūpniecisko zonu attīstība notiek Zaļā kursa ietvaros.
- Esošo rūpniecisko objektu izmantošanā jā respektē pilsētvides dzīvojamās un publiskās telpas, veidojot norobežojumus vai no apbūves brīvas joslas, kas vienlaikus papildina pilsētu un ciemu zaļās zonas un labiekārtojumu.
- Jārada alternatīvi kravas transporta tranzīta maršruti, atslogojot apdzīvoto vietu ielu tīklu vietējai satiksmei.
- Teritorijas uzņēmējdarbībai bez rūpnieciskā piesārņojuma riska ir jā plāno elastīgi, nosakot pēc iespējas mazāk administratīvu šķēršļu un ierobežojumu vietējām ekonomiskajām aktivitātēm.
- Jā veicina uz vietējiem resursiem balstīta uzņēmējdarbība, sekmējot novadā ražoto produktu attīstību.
- Jā veicina reģionāla uzņēmumu klasteru veidošanās, kā arī lielo uzņēmumu iekļaušanās nacionālas nozīmes ekosistēmās un klasteros.
- Jā veicina plašāka aprites ekonomikas principu veidošana esošajos uzņēmumos.

- Digitalizācija ir priekšnoteikums plašākas industrializācijas un uzņēmējdarbības attīstībai visa līmeņa un nozaru uzņēmumos.
- Jāveicina mazo un vidējo uzņēmumu, mājražotāju, jauniešu iesaiste uzņēmējdarbībā, tostarp sakārtojot neizmantotās ēkas un teritorijas, radot kopdarba telpas un dažādus inovatīvus risinājumus pilsētvidē (piem., ielu tirdzniecība, pasākumu organizēšana, mobilitātes pakalpojumu sniegšana u.c.), lai veicinātu nodarbināmību, jauniešu iesaisti, esošās apbūves efektīvāku izmantošanu.

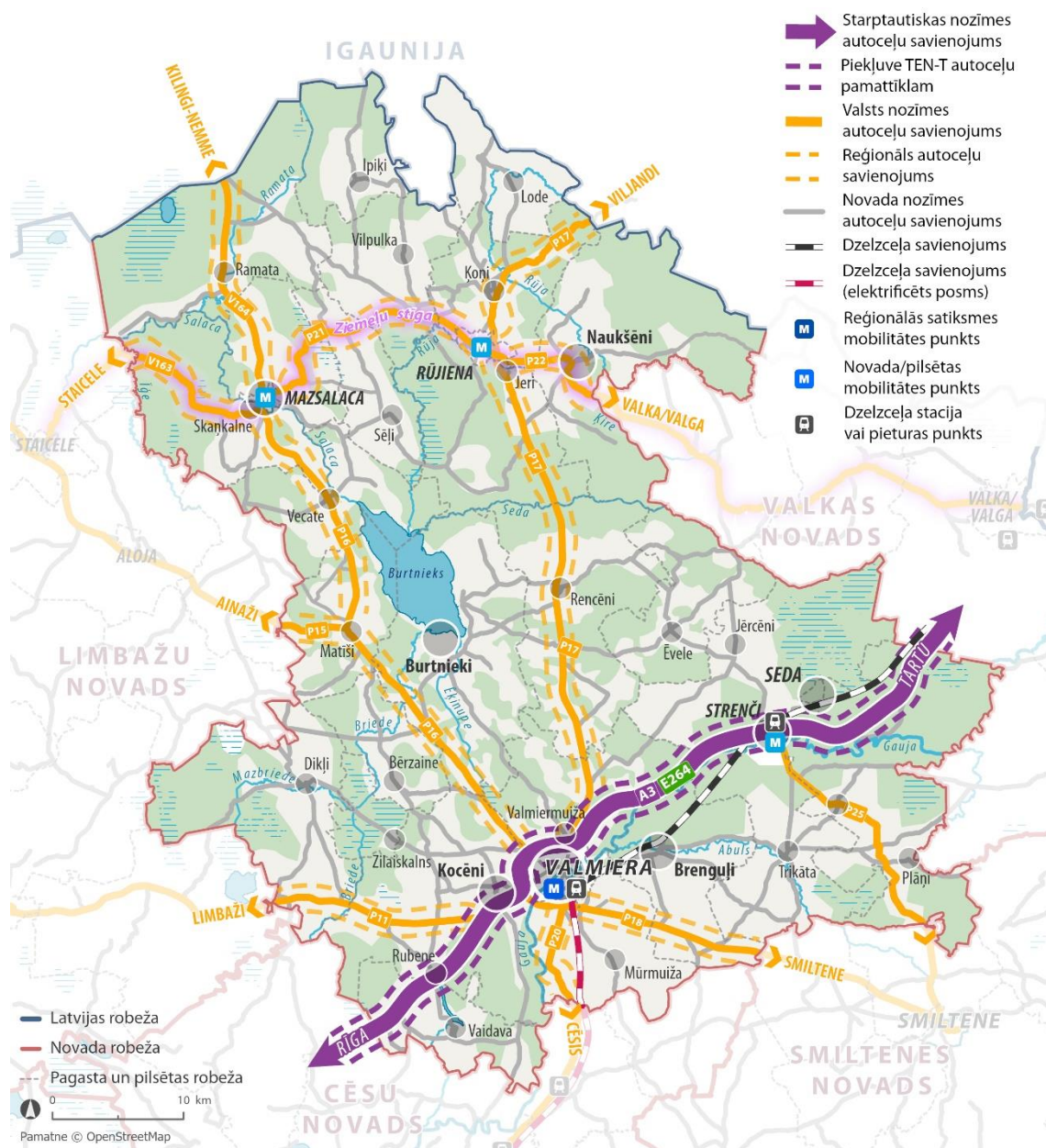
apsaimniekošanā jāveicina nevalstiskā un privātā sektora un vietējo iedzīvotāju iniciatīvu grupu iesaistīšanās.

- Jāizstrādā vienots Valmieras novada dabas tūrisma taku tīkls, ietverot zaļā dzelzceļa maršrutus, NATURA2000 taku tīklu un Eiro Velo maršrutus. Jāattīsta zaļā un zilā infrastruktūra apdzīvotajās vietās.
- Purvu teritorijas jāizmanto saskaņā ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plāniem un veicinot viedu un purvu ekosistēmai draudzīgu tehnoloģiju izmantošanu.
- Izstrādātajos kūdras purvos jāplāno atjaunošanas pasākumus.
- Jāveicina Ziemeļvidzemes raksturīgo ainavu saglabāšana. Attīstoties jauniem apbūves veidiem, jānodrošina vietējās sabiedrības līdzdalība.
- Valmieras novada teritorijas plānojumā, ja nepieciešams, papildus Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta Ainavu aizsardzības zonām un valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem, ir jādefinē pašvaldībai kultūrvēsturiski nozīmīgas un ainaviski vērtīgas telpas, nosakot prasības apbūvei un teritoriju izmantošanai.
- Jāsaglabā novada dabas daudzveidība, kultūras mantojuma un ainaviskās vērtības, lai vairotu Gaujas senlejas un Burtnieka ezera u.c. Valmieras novada tūrisma teritoriju potenciālu.
- Jāveicina mazpilsētu un ciemu vēsturiskās apbūves aizsardzību, tā veidojot vietējo identitāti un izkopjot pilsētainavu.
- Partnerībā ar valsts un privāto sektoru jārealizē novada kultūrvēsturisko objektu (muižu, piļu, sakrālo būvju u.c.) sakārtošana un atgriešana sabiedrības izmantošanai. Kultūras pieminekļu un teritoriju attīstības plānošanā jāiesaista vietējā sabiedrība.

4.4 Transporta struktūra un inženiertehniskā infrastruktūra

Transporta struktūra ietver starptautiskus, nacionālus un reģionālus transporta koridorus, kuriem ir būtiska Valmieras novada funkcionālo saišu loma, tostarp attīstāmo reģionālo transporta koridoru “Ziemeļu stīga” un reģionāli nozīmīgos autoceļus novadā un uz kaimiņu pašvaldību pilsētām.

Attēls 10. Valmieras novada galvenā transporta infrastruktūra



Attēls 11. Valmieras novadam nozīmīgie sabiedriskā transporta maršruti

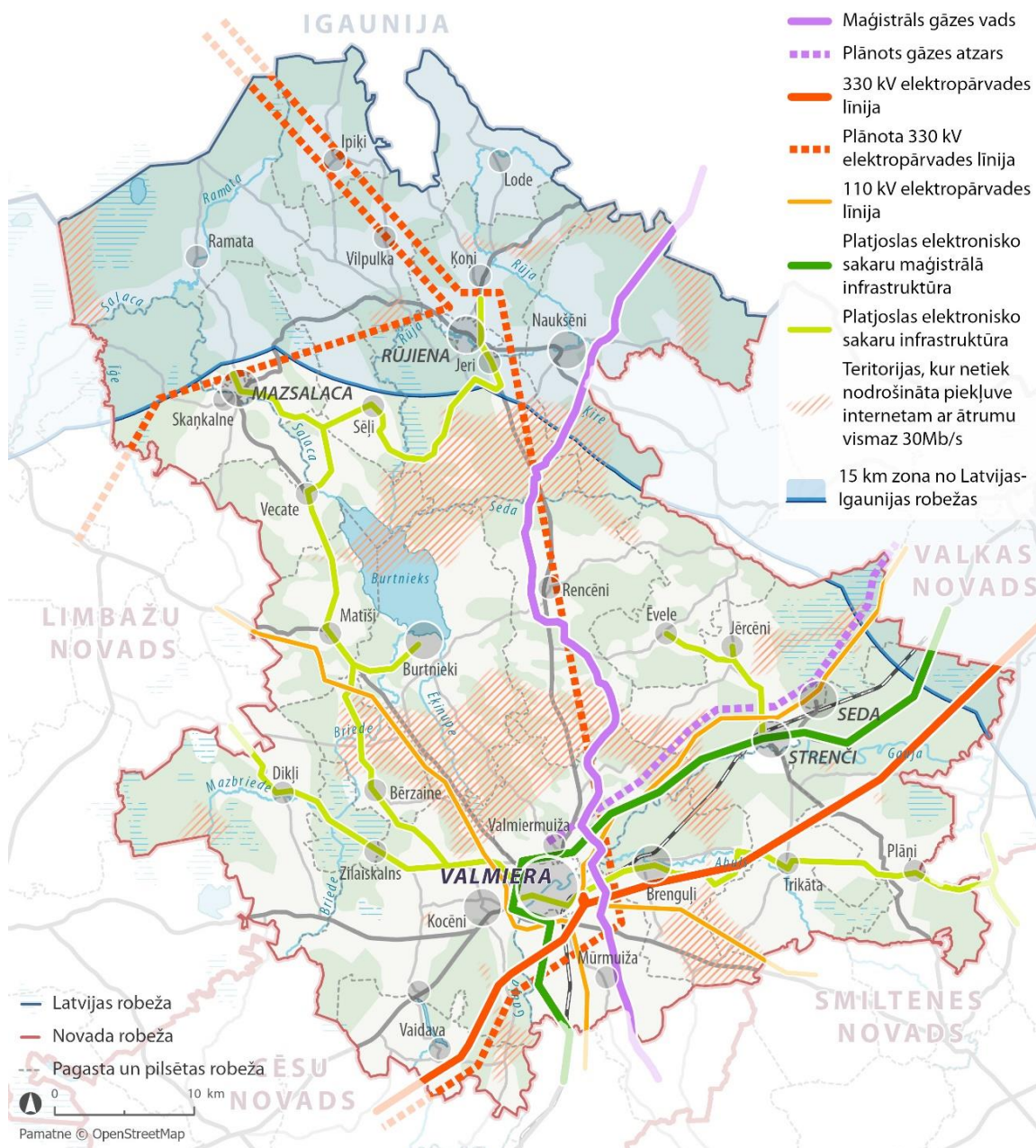


Vadlīnijas transporta un tehniskās infrastruktūras plānošanai un attīstībai

- Prioritāri jāattīsta tie ceļi, sabiedriskais transports, veloinfrastruktūra, kas kalpo kā novada iekšējās un ārējās funkcionālās saites un savieno novada centrus.
- Starp Valmieru un novada pilsētām un pagastu centriem jāuzlabo ceļu kvalitāte un jānodrošina sabiedriskais transports.
- Jāattīsta starptautiski nozīmīgie savienojumi ar Rīgu un Tartu un Vidzemes reģionam nozīmīgi savienojumi ar Valku, Limbažiem, Cēsīm, Smilteni. Jāveicina Valmieras novadam stratēģisku transporta projektu attīstība, kas samazina brauciena ilgumu sabiedriskajā transportā starp Rīgu un Valmieru – autoceļu kvalitātes uzlabošana un dzelzceļa līnijas Rīga-Valga elektrifikācija ar mērķi perspektīvā izbūvēt elektrificētu dzelzceļa līniju arī posmā Cēsis – Valmiera.

- Jāveicina autoceļu infrastruktūras attīstība, jaunu transporta mezglu un Gaujas šķērsojuma būvniecība, kas nodrošinās Valmieras pilsētas infrastruktūras (maģistrālo un tranzīta ielu) sasaisti ar Eiropas transporta tīklu (*angļu val. – Trans-European Transport Network* (TEN-T)) un drošu satiksmi pilsētā (Mūrmuižas iela u.c.).
- Jāattīsta reģionāli nozīmīgo transporta koridoru “Ziemeļu stīga”, kā arī savienojumus ar pilsētām kaimiņu novados – Valku, Cēsīm, Smiltēni, Limbažiem, Staiceli, Aloi.
- Pie dzelzceļa stacijām un autobusu nozīmīgākajām pieturām jāveido stāvlaukumi un jāattīsta mobilitātes pakalpojumi, tā veicinot biežāku sabiedriskā transporta izmantošanu.
- Dzelzceļa izmantošanu jāveicina arī kravu pārvadājumos, attīstot sliežu atzarus līdz industriālajiem parkiem.
- Jāveicina daudzveidīgi pārvietošanās veidi un mikromobilitātes infrastruktūra: gājēju un velosipēdu infrastruktūra ap Valmieru vismaz 10 km attālumā, gājēju un velosipēdu infrastruktūra ap novada pilsētām un lielākajām (vismaz 1000 iedz.) apdzīvotajām vietām vismaz 3 km attālumā.
- Novada lauku teritorijās jāattīsta lauku mobilitātes pakalpojumi.
- Jāattīsta infrastruktūra nākamo paaudžu transporta veidiem, tostarp elektroniskās uzlādes infrastruktūra, infrastruktūra bezpilotu lidaparātu (dronu) un mazās aviācijas gaisa satiksmes nodrošināšanai u.c.

Attēls 12. Valmieras novada tehniskā infrastruktūra



Vadlīnijas tehniskās infrastruktūras plānošanai un attīstībai

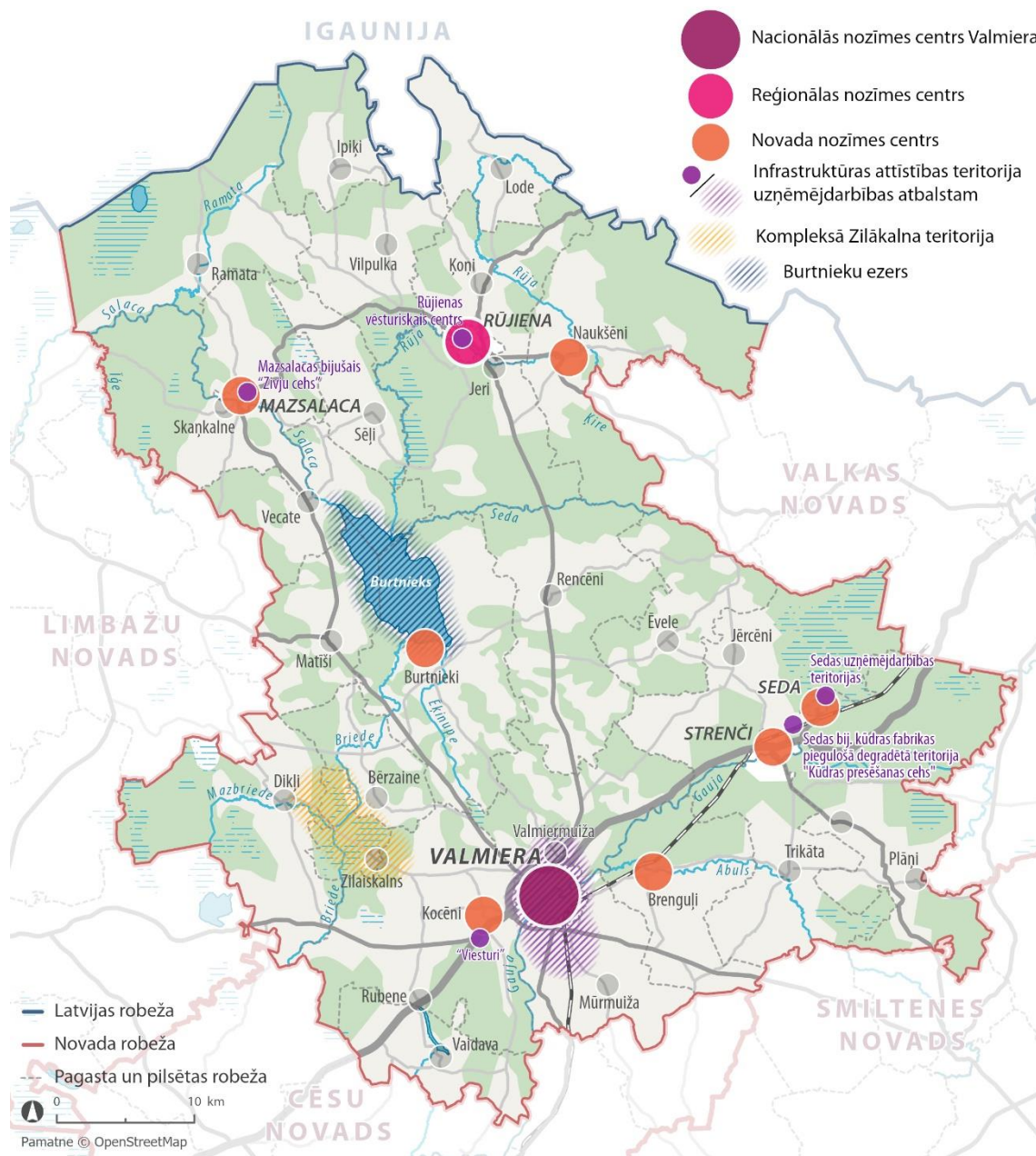
- Valmieras novada pašvaldība partnerībā ar valsti un inženiertīklu turētājiem veicina tehniskās infrastruktūras maģistrālo būvju attīstību, kā arī tīklu izbūvi līdz patērētājam (elektrotīkls, gāzes apgāde, mobilie un elektroniskie sakari).
- Sadarbībā ar valsti un sakaru uzņēmumiem jāattīsta elektronisko sakaru infrastruktūra, tostarp,
 - lai visās Valmieras novada māsaimniecībās būtu nodrošināta piekļuve internetam ar ātrumu vismaz 100Mb/s līdz 2027. gadam, attiecīgi to palielinot ilgtermiņā;
 - lai pilsētvidē datu pārraides kvalitāte atbilstu prasībām, kas nodrošina digitālo tehnoloģiju izmantošanu ikdienā.

- Pašvaldība veido vidi sakaru infrastruktūras attīstībai:
 - Nosakot, ka būvprojektos jāparedz optisko elektronisko sakaru kabeļu kanalizācija nākamo paaudžu standartiem atbilstošu sakaru nodrošināšanai;
 - Veicinot sadarbības mehānismus mobilo un kabeļu sakaru uzņēmumu un zemes īpašnieku starpā, lai racionāli izmantotu jau izbūvēto tehnisko infrastruktūru.
- Pilsētu un ciemu teritorijās jāveic siltumapgādes, ūdensapgādes, kanalizācijas, lietus ūdens un sistēmu atjaunošana, sistēmu energoefektivitātes paaugstināšana, kā arī sistēmu paplašināšana Valmieras aglomerācijā un teritorijās, kurās tiek veidota jauna apbūve.
- Jāveicina mājāsaimniecību un uzņēmumu pieslēgumi pie centralizētajām, siltumapgādes ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmām, sniedzot pašvaldības atbalstu un veicinot pāreju uz atjaunīgajiem energoresursiem.
- Valstspilsētai Valmierai izstrādājams lietus ūdeņu savākšanas un novadīšanas tematiskais plānojums un veicināma ilgtspējīga lietus ūdens savākšana.
- Valmieras novada centralizētās siltumapgādes attīstība jāvērs uz centralizētās siltumapgādes sistēmas energoefektivitātes un drošības paaugstināšanu, veicot katlumāju modernizāciju un automatisko vadību, tādējādi veicinot arī Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānā 2020.-2030. gadam noteikto mērķu sasniegšanu.
- Jāizstrādā un jāievieš Ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns CO₂ gāzu emisiju samazinājumam atbilstoši ES un valsts politikas mērķiem.
- Atkritumu apsaimniekošanas sistēma sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotāju organizācijām jāveido lai aizsargātu vidi, cilvēku dzīvību un veselību, novēršot vai mazinot atkritumu rašanos, nodrošinot Valmieras novadā radīto atkritumu dalītu savākšanu, reģenerāciju un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšanu. Jāpilnveido un jāizveido moderna bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēma. Jāizstrādā koncepts kompozītmateriāla otrreizējai izmantošanai.
- Valmierā un tās tuvumā jāattīsta reģiona nozīmes tehniskā infrastruktūra Valmieras un tuvāko novada un reģiona pilsētu apkalpošanai (piemēram, notekūdeņu dūņu pārstrādes centrs, energoefektivitātes centrs, digitālo inovāciju centrs).

4.5 Prioritāri attīstāmās teritorijas

Lai īstenotu Valmieras novada ilgtermiņa prioritātes, pašvaldība prioritāri attīstīs teritorijas, kas sniedz vislielāko atdevi darba vietu radīšanā, uzņēmējdarbības vides veidošanā un pievilcīga mājokļa un pakalpojumu vides nodrošināšanā iedzīvotājiem.

Attēls 13. Valmieras novada pašvaldības prioritāri attīstāmās teritorijas



Valmieras novada pašvaldības prioritāri attīstāmās teritorijas ir:

- Reģionālās nozīmes centrs Rūjienas pilsēta;
- Novada nozīmes centri – Strenču pilsēta, Mazsalacas pilsēta, Sedas pilsēta, Burtņieku, Kocēnu, Brenguļu un Naukšēnu ciemi;
- Nacionāla un reģionāla līmeņa industriālie parki primāri centros vai to apkārtnē;

- Burtnieka ezers (ezera apsaimniekošana, kultūras pieminekļu un dabas vērtību saglabāšana, tūrisma attīstība);
- Kompleksās Sedas un Zilākalna teritorijas (kūdras izstrāde, tūrisma attīstība, dabas aizsardzība).

4.6 Kopējo interešu teritorijas

Valmieras novada loma ir partnerībā ar kaimiņu Cēsu, Limbažu, Smiltenes un Valkas novadu pašvaldībām, Vidzemes plānošanas reģionu un partneriem no nacionālā līmeņa veicināt Vidzemes reģiona attīstību un stiprināt pārrobežu sadarbību ar Igauniju.

Attēls 14. Valmieras novada kopējo interešu un sadarbības telpas



Valmieras novada nozīmīgākās kopējo interešu un sadarbības telpas ar kaimiņu teritorijām ir:

- Igaunijas un Latvijas pārrobežu sadarbības telpa;
- Gaujas nacionālā parka tūrisma klastera teritorija "Enter Gauja";
- Salacas upes un Burtnieka ezera attīstības un sadarbības telpas;

- VIA Hanseatika, Vidzemes šosejas tūrisma attīstības koridori un industriālā mantojuma tūrisma tīkls;
- Starptautiskie tūrisma un velo maršruti (LatEst);
- Reģionālie tūrisma un velo maršruti.

5 IEVIEŠANA UN UZRAUDZĪBA

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2022-2028. gadam īstenošanas uzraudzības uzdevums ir mērīt pašvaldības īstenoto pasākumu efektivitāti, novērtēt finansiālo ieguldījumu atdevi un plānot nepieciešamo papildu pasākumu kopumu.

Papildus jāizstrādā Valmieras novada pašvaldības novērtējuma sistēma operacionālā līmenī (ilgtermiņš, vidējs un īstermiņš), kas ļauj mainīt pasākumus pēc ikgadējā budžeta apjoma, attīstības tendencēm Latvijā un Eiropā, kā arī citiem noteicošiem faktoriem, aizvien saglabājoties nestabilai ģeopolitiskai situācijai.

Pirms pašvaldības vēlēšanām un pirms vidēja termiņa plānošanas dokumenta izstrādes Valmieras novada pašvaldības Attīstības pārvalde sadarbībā ar citām pašvaldības struktūrvienībām, iestādēm un sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem sagatavo Stratēģijas ieviešanas ziņojums. Ziņojumā ietver:

- Aktualizētus attīstības indikatorus;
- Aktualizētu Valmieras novada esošās situācijas kopsavilkumu (Valmieras novads skaitļos un faktos);
- Vērtējumu par stratēģiskā mērķa un ilgtermiņa prioritāšu sasniegšanas progresu un priekšlikumus izmaiņām, ja nepieciešams,
- Vērtējumu par Valmieras novada teritorijas plānojuma ieviešanas atbilstību Stratēģijas telpiskās attīstības perspektīvai, kā arī priekšlikumus izmaiņām, ja nepieciešams.

Stratēģijas ieviešanas ziņojumu izmanto turpmākajā pašvaldības teritorijas attīstības plānošanā, izstrādājot vidēja termiņa un īstermiņa plānošanas dokumentus, un, ja nepieciešams, - aktualizējot Stratēģiju.

Stratēģijas ieviešanas ziņojumā ņem vērā Latvijas 2030 un Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2030 ieviešanas ziņojumus, kā arī aktuālos sociāli ekonomiskos ietekmējošos procesus.

Visā Stratēģijas ieviešanas gaitā Pašvaldība (Zīmolvedības un sabiedrisko attiecību nodaļa) nodrošina regulāru komunikāciju ar sabiedrību, ļaujot sabiedrībai iepazīties ar Stratēģijas ieviešanas gaitu, veiksmes stāstiem un arī lēmumiem, kuriem ir bijusi gan pozitīva, gan arī negatīva ietekme. Komunikācijai tiek izmantoti efektīvākie komunikācijas līdzekļi un kanāli, cenšoties aptvert iespējami plašu un dažādu sabiedrības

grupu intereses. Ziņojumu saturs var ietvert gan vispārīgu un plašu informāciju, gan būt mērķorientēts uz noteiktu interešu grupu. Plaša un visaptveroša sabiedrības līdzdalība pasākumu ieviešanā jau ļaus lielai sabiedrības daļai novērtēt pasākumu efektivitāti un ieguldīto finansiālo līdzekļu apjomu un atdevi.

Gatavojot ieviešanas ziņojumu, Attīstības pārvalde nodrošina komunikācijas ar sabiedrību apkopošanu. Stratēģijas ieviešanas ziņojuma pieejamību nodrošina, to publicējot mājas lapā.

Stratēģiskā mērķa un ilgtermiņa prioritāšu sasniegšanas mērīšanai ir definēti indikatori (Tabula 1.).

Indikatori parāda tendenci, jo būtiski ir ņemt vērā pamata datu avotu (oficiālo statistisko informāciju apkopojošās iestāžu) laika nobīdi. Jaunu un precīzu datu avotu ģenerēšana pašvaldības līmenī ir viens no izaicinājumiem, kas jāprioritizē attiecīgajā plānošanas periodā.

Tabula 1. Ilgtermiņā sasniedzamie rezultāti (indikatori)

Indikators	Bāzes vērtība 2021	Vērtība 2028	Vērtība 2038	Datu avots
Iedzīvotāju skaits	51 048	Pozitīvi ietekmēti samazinājuma tempi	Stabilizējas un pieaug (52 000)	Centrālā statistika pārvalde
Iedzīvotāju skaits Valmierā	23 046	Pieaug (23 500)	Pieaug (24 000)	Centrālā statistika pārvalde
Iedzīvotāju dabiskais pieaugums	-247	Palēninās samazinājuma tempi (-100)	Stabilizējas un pieaug (+100)	Centrālā statistika pārvalde
Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits tirgus sektorā	4430	Saglabājas un pieaug	Saglabājas un pieaug	Centrālā statistika pārvalde
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita) (vidējais % rādītājs gadā)	Valmiera 4,4% Novads 6%	5%	5%	Nodarbinātības valsts aģentūra
Iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības pakalpojumiem	55% (2021. gada iedzīvotāju aptauja, 1267 respondenti)	Saglabājas	Saglabājas	Pašvaldība (iedzīvotāju viedokļa monitorings)
Vēlētāju aktivitāte pašvaldību vēlēšanās, %	15710 (38%)	40%	45%	Centrālā vēlēšanu komisija

Indikators	Bāzes vērtība 2021	Vērtība 2028	Vērtība 2038	Datu avots
Jauno un renovēto mājokļu skaits	40 dzīvokļi (Valmierā 32), t.sk. jauna būvniecība, vienkāršota atjaunošana	Pieaug	Pieaug	Centrālā statistika pārvalde ¹²
Migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem	-3 (2021.g. dati)	Saglabājas (-3)	-3	Centrālā statistika pārvalde
IIN uz vienu iedzīvotāju, EUR/gadā	622,18 (2021.g.)	Pieaug (800,00)	Pieaug (1000,00)	Pašvaldība
Ārvalstu investīcijas, milj. EUR	72,58 (2019.g.) ¹³	Pieaug	Pieaug	CSP, Lursoft
Vidējā bruto darba samaksa, EUR: 1) Sabiedriskajā sektorā (bez nodibinājumiem, biedrībām un fondiem); 2) Vispārējās valdības sektorā; 3) Valsts struktūrās; 4) Pašvaldību struktūrās.	dati par 2022. g. 1. ceturksni: 1) 819; 2) 816; 3) 958; 4) 789	Pieaug	Pieaug	Centrālā statistika pārvalde ¹⁴
Tūristu skaits (dažādi dati)	Mājas lapas visitvalmiera.lv apmeklētāji 217 tūkst. (2021.g.); Šaursliežu dzelzceļa skaitītājs (2021.g.) 112 tūkst. apmeklētāji	Pieaug	Pieaug	Pašvaldība (TP)
Tūristu uzturēšanās ilgums tūristu mītnēs (dienas, vidēji gadā)	1,97	Saglabājas	Saglabājas	Centrālā statistika pārvalde
Skolēnu skaits pirmsskolas iestādēs	3153 (2021.g.)	Pieaug	Pieaug	Valmieras novada izglītības pārvalde

¹² BUE021 Eksploatacijā pieņemto jauno dzīvokļu skaits un platība reģionos, valstspilsētās un novados (pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā)

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_NOZ_BU_BUE/BUE021/table/tableViewLayout1/

¹³ Lursoft dati uz 31.07.2021.

¹⁴ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_EMP_DS_DSV/DSV061c/table/tableViewLayout1/

Indikators	Bāzes vērtība 2021	Vērtība 2028	Vērtība 2038	Datu avots
Skolēnu skaits vispārējās izglītības iestādēs	6536 (2021.g.)	Pieaug	Pieaug	Valmieras novada Izglītības pārvalde
Ģimenes kodols Ģimeņu skaits	13516 (2022.g.)	Saglabājas vai pieaug (14 000)	Saglabājas vai pieaug (14 000)	Centrālā statistika pārvalde ¹⁵
Bērnu skaits: 1) 0-6 g.v.; 2) 7-10 g.v.; 3) 11-15 g.v.; 4) 16-18 g.v.	1) 4030; 2) 2157; 3) 2808; 4) 1518	1) 3297; 2) 2055; 3) 2792; 4) 2503 (Demogrāfiskais modelis)	(prognoze izstrādājama vēlākā laika posmā)	Centrālā statistika pārvalde

¹⁵ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/QSP_PUB/START_POP_MV_MVG/MVG020/table/tableViewLayout1/